

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.12.109>

УДК 631.15:631.164:338.43

Ю. В. Максимець,

*к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9693-4147>*

В. С. Жеватченко,

*аспірант кафедри економіки підприємства,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-1722-1067>*

ЯКІСТЬ АГРАРНИХ ТОВАРІВ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Y. Maksymets,

*PhD in Economics, Associate Professor, Department of Enterprise Economics,
Ivan Franko National University of Lviv*

V. Zhevatchenko,

*Postgraduate student, Department of Enterprise Economics,
Ivan Franko National University of Lviv*

THE QUALITY OF AGRICULTURAL PRODUCTS AS A FACTOR IN THE FORMATION OF THE MODERN MODEL OF AGRICULTURAL ENTREPRENEURSHIP IN THE CONTEXT OF ECONOMIC TRANSFORMATION

У статті досліджується роль якості аграрних товарів як фактора формування сучасної моделі аграрного підприємництва в умовах економічної трансформації України. Проаналізовано комплекс факторів, що визначають якість аграрної продукції – природно-кліматичні, технологічні, інвестиційні та соціально-економічні детермінанти. Оцінено вплив якості на основні показники ефективності аграрних підприємств - обсяг реалізації (зростання +10–30%), рівень цін (+15–20%), прибутковість (+8–25%), інвестиційну привабливість та експортоорієнтованість.

Досліджено механізми управління якістю в агросекторі, включаючи імплементацію міжнародних стандартів ISO 9001, HACCP, цифровізацію контролю (PHIS, QR-коди), гармонізацію нормативної бази з вимогами ЄС. Обґрунтовано чотири стратегічні напрями підвищення якості, а саме впровадження стандартів сертифікації, інноваційне оновлення технологічної бази (IoT, big data, штучний інтелект), підтримка малого та середнього агробізнесу, посилення державного регулювання.

Результати дослідження підтверджують, що системне управління якістю трансформує традиційне аграрне підприємництво у високоінноваційну, конкурентоспроможну модель, адаптовану до глобальних ринків та сталого розвитку. Запропоновані стратегічні підходи сприятимуть підвищенню конкурентних позицій України на світовому продовольчому ринку та зміцненню продовольчої безпеки.

The article comprehensively examines the role of agricultural product quality as a determining factor in shaping the modern model of agricultural entrepreneurship in Ukraine amid economic transformation caused by European integration, military challenges, and global changes in the agricultural sector. It analyzes a systematic set of factors that shape product quality: natural and climatic determinants (soil fertility, climatic conditions), technological parameters (precision farming, seed quality, plant protection products), investment and socio-economic factors (staff motivation, access to finance, government policy).

The quantitative and qualitative impact of quality on key performance indicators of agricultural enterprises is assessed: 10–30% growth in sales, premium prices (+15–20%), profitability (+8–25%), market share (5–10%), investment attractiveness, export orientation (up to 40%), and innovation activity. It has been proven that the modern model of agricultural entrepreneurship is transforming from traditional forms to a high-tech system with features of digitalization (smart farming, IoT, big data), ESG standards, sustainable development, and integration into global food chains.

The mechanisms of quality management in the agricultural sector were studied: implementation of international standards (ISO 9001, HACCP), digital monitoring tools (PHIS, QR codes on certificates), harmonization of the regulatory framework with EU requirements in accordance with the Agricultural Development Strategy until 2030. Four strategic directions for improving quality were substantiated: 1) standardization and traceability of products for export; 2) technological modernization (artificial intelligence, precision farming); 3) support for SMEs through financing and training; 4) strengthening of state phytosanitary control.

The results confirm that systematic quality management transforms the agricultural sector into a competitive innovative model, contributes to increased added value, food security, and Ukraine's position in global markets. The proposed strategies will ensure the adaptability of agribusiness to climatic, geopolitical, and market challenges, stimulating the sustainable development of rural areas.

Ключові слова: *якість аграрних товарів, аграрне підприємництво, економічна трансформація, конкурентоспроможність агропродукції, управління якістю, інноваційні технології.*

Keywords: *quality of agricultural goods, agricultural entrepreneurship, economic transformation, competitiveness of agricultural products, quality management, innovative technologies.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема якості аграрних товарів набуває особливої актуальності в контексті сучасної економічної трансформації, що охоплює як внутрішні структурні зміни в аграрному секторі, так і вплив глобалізаційних процесів. Якість продукції аграрного підприємництва стає не лише критерієм конкурентоспроможності на внутрішньому та міжнародному ринках, а й важливим чинником сталого розвитку сільськогосподарських підприємств і регіональних аграрних систем. У загальному вигляді постає потреба у всебічному вивченні ролі якості аграрних товарів у формуванні сучасної моделі аграрного підприємництва, що здатне адаптуватися до викликів економічної трансформації, забезпечуючи ефективність виробництва, підвищення рівня доданої вартості та задоволення зростаючих вимог споживачів.

Актуальність проблеми обумовлена значною нерівномірністю якості аграрної продукції у різних суб'єктів господарювання, що спричинює ризики втрати позицій на ринку, зниження інвестиційної привабливості аграрного сектору та загальні негативні наслідки для розвитку економіки сільських територій. Ця проблема тісно пов'язана з важливими науковими завданнями, серед яких виділяються: аналіз факторів, що впливають на формування якості аграрних товарів; розробка критеріїв її оцінки; дослідження механізмів управління якістю у контексті трансформації аграрного підприємництва; обґрунтування інноваційних підходів до модернізації виробничих процесів.

Практичне значення полягає у необхідності створення ефективних систем контролю та стимулювання підвищення якості продукції, що сприятимуть посиленню конкурентних переваг агроформувань на ринку, стабілізації доходів сільськогосподарських виробників та забезпеченню продовольчої безпеки країни. Тому, дослідження проблеми якості аграрних товарів у контексті економічної трансформації є важливим для удосконалення моделі аграрного підприємництва, орієнтованого на довгостроковий розвиток і інтеграцію у світові ринки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем управління якістю аграрної продукції, підвищення її конкурентоспроможності та впливу інноваційних процесів на розвиток аграрних підприємств присвячено численним науковим працям вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема Гончарука І.В., Томашука І.В. [2], Гринька Т.В., Гвініашвілі Т.З., Гамреської І.С. [3], Грищука А.М. [4], Олійника Є.О., Олійника А.С., Пилипченка О.Г., Пугіна О.С. [7]. Учені досліджують вплив європейської інтеграції на адаптацію систем управління якістю, стандартизацію продукції, розвиток інноваційних технологій та мобілізацію ресурсів аграрного сектора.

Особливу увагу приділяють проблематиці формування конкурентних переваг агропідприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках в умовах глобальних трансформацій. Такі аспекти висвітлюють Попадинець Н.М. [8], Сливінська О.Б., Боднар О.В. [10], Строченко Н.І. [11], які акцентують важливість державної підтримки, вдосконалення систем менеджменту якості та цифровізації виробничих процесів.

Разом із цим, залишаються недостатньо розробленими питання інтеграції сучасних технологій управління якістю у комплексні інноваційні моделі аграрного підприємництва, особливо в контексті посилення ролі цифрових інструментів, сталого розвитку та екологічної відповідальності. Вказані аспекти потребують подальших наукових розвідок для забезпечення ефективної трансформації аграрного сектору України з урахуванням сучасних викликів і європейських стандартів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є всебічне дослідження ролі якості аграрних товарів як фактора, що визначає сучасну модель аграрного підприємництва в умовах економічної трансформації. Основні завдання дослідження - визначення основних чинників, що впливають на якість продукції сільськогосподарських підприємств, аналіз методів оцінки та контролю якості аграрних товарів, а

також обґрунтування інноваційних підходів до підвищення рівня якості з урахуванням нових економічних умов та вимог ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз факторів, що визначають якість аграрних товарів у сучасних умовах, є елементом комплексного розуміння формування сучасної моделі аграрного підприємництва. Якість аграрної продукції залежить від цілого комплексу внутрішніх і зовнішніх факторів, які взаємодіють і визначають конкурентоспроможність виробників на національному та міжнародному ринках [5]. Основні фактори, що впливають на якість аграрних товарів, із прикладами їхнього впливу зображені на рис.1.

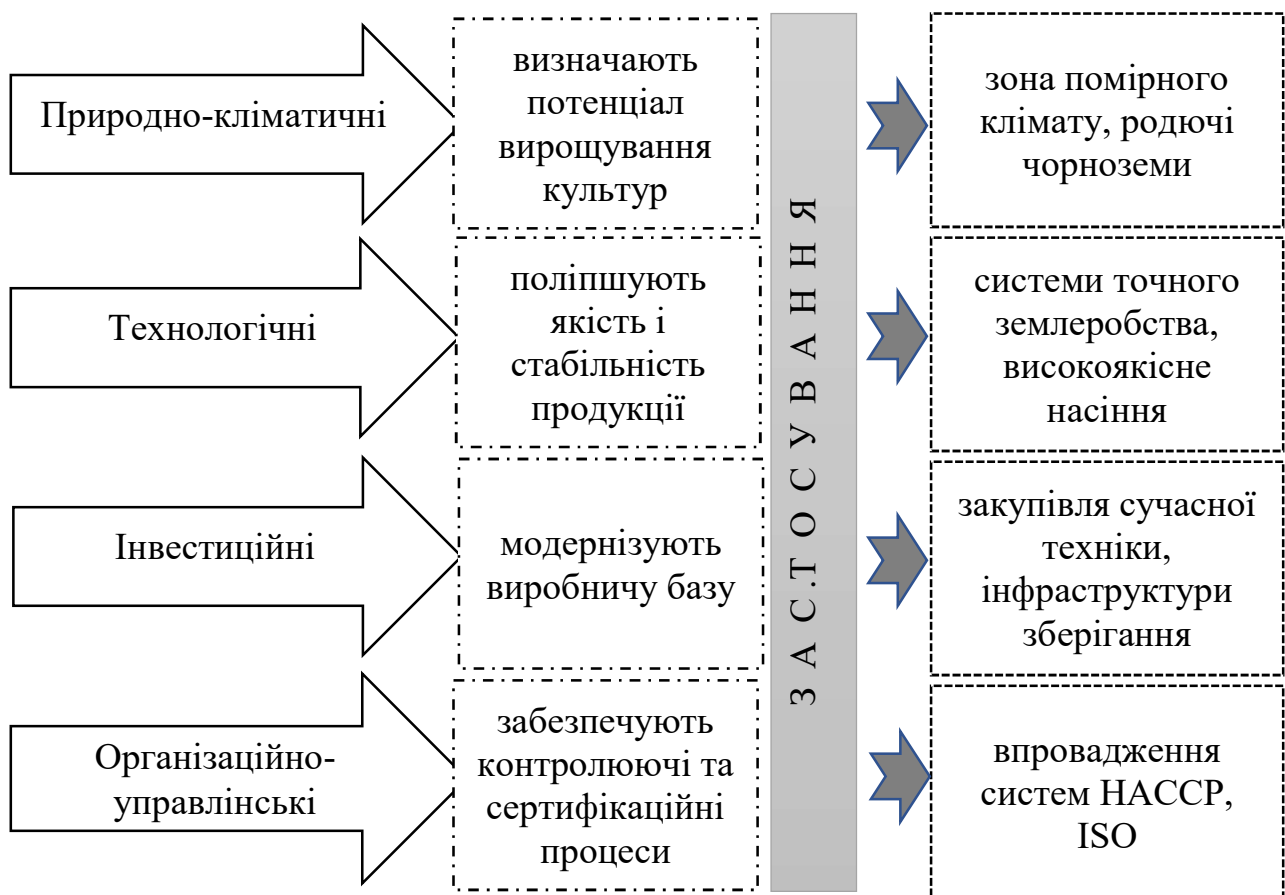

Рис. 1. Основні фактори, що впливають на якість аграрних товарів

Джерело: систематизовано автором на основі досліджень

Серед основних природно-кліматичних детермінант виділяються родючість ґрунтів, кліматичні умови регіону, наявність водних ресурсів. Ці фактори визначають агрономічні можливості території для вирощування певних культур і впливають на кількість та хімічний склад продукції. Водночас, їхній вплив комплементарний із техніко-технологічними параметрами виробництва, до яких належать використання сучасних агротехнологій, технологій точного землеробства, якості насіннєвого матеріалу, застосування засобів захисту рослин і мінеральних добрив [6].

Важливу роль відіграє рівень інвестицій у матеріально-технічну базу підприємств, що безпосередньо впливає на модернізацію обладнання, оптимізацію логістики, збереження аграрної продукції та підвищення ефективності виробничих процесів.

Окремо слід відзначити соціально-економічні чинники, які впливають на якість продукції через мотивацію працівників, рівень кваліфікації агрономів і технологів, а також доступ до фінансування, що стимулює впровадження інновацій. У сучасних умовах зростає роль державної політики, що визначає регуляторні рамки якості продукції, підтримку екологічного виробництва і стандартизації.

Належний контроль якості аграрної продукції передбачає впровадження сучасних систем менеджменту якості, що охоплюють етапи від виробництва до фасування і транспортування. Зокрема, у наукових дослідженнях підкреслюється значення інтеграції інформаційних систем моніторингу якості та відповідності міжнародним стандартам для виходу на зовнішні ринки.

Саме тому системний аналіз факторів, які визначають якість аграрних товарів, виконує фундаментальну роль у формуванні ефективної та конкурентоспроможної моделі аграрного підприємництва в умовах економічної трансформації, що враховує не лише природні умови, а й технологічний розвиток, інвестиції та соціально-економічний контекст.

Оцінка впливу якості продукції на модель аграрного підприємництва починається з розуміння самої моделі як комплексної системи, що включає виробничі, технологічні, управлінські та ринкові компоненти, орієнтовані на сталий розвиток та конкурентоспроможність у нових економічних умовах. Сучасна модель аграрного підприємництва формується під впливом економічної трансформації, що зумовлює перехід від традиційних способів ведення господарства до високотехнологічних, інноваційних і сталих форм господарювання, інтегрованих у глобальні ринки. Вона характеризується такими рисами, як цифровізація процесів, використання smart-технологій, інновацій у виробництві та управлінні, підвищення екологічної відповідальності (ESG), а також активною участю у державних і приватних партнерствах (рис. 2). Така модель створює основу для підвищення продуктивності, економічної ефективності й адаптивності аграрного підприємництва до внутрішніх і зовнішніх викликів.

У свою чергу якість аграрної продукції виступає одним із факторів, що визначають ефективність цієї моделі. Вона безпосередньо впливає на репутацію підприємства, рівень довіри споживачів, а також на можливість виходу на нові ринки та доступ до додаткових ресурсів, включаючи інвестиції та кредитування. Чим вищий рівень якості продукції, тим більша ймовірність формування конкурентних переваг, що забезпечує стійкість бізнес-моделі аграрного підприємництва і розширює її перспективи розвитку у перспективі.

Оцінка впливу якості продукції на модель аграрного підприємництва включає кількісні та якісні параметри, які віддзеркалюють зміну показників ефективності господарювання з урахуванням їхньої залежності від якості продукції. До таких показників належать: обсяг реалізації продукції, рівень цінової політики, частка ринку, прибутковість, рівень інвестиційної привабливості, експортоорієнтованість та інноваційна активність підприємства.

Рис. 2. Риси сучасної моделі аграрного підприємництва

Джерело: систематизовано автором на основі досліджень

Нами виокремлено умовні показники впливу якості аграрних товарів на модель аграрного підприємництва (табл. 1).

Таблиця 1. Умовні показники впливу якості аграрних товарів на модель аграрного підприємництва

Показник	Вплив якості продукції	Характер змін
Обсяг реалізації	зростання завдяки кращій репутації і попиту	від +10% до +30% залежно від сегменту
Рівень цін	можливість встановлення преміальних цін	до +15–20% вище середньоринкових
Частка ринку	розширення за рахунок виходу на нові ніші	зростання на 5–10%
Прибутковість	зростання через оптимізацію виробництва та продажу	від +8% до +25%
Інвестиційна привабливість	збільшення інтересу інвесторів через стандарти якості	покращення ризикового профілю
Експортоорієнтованість	розширення географії збуту	від 10% до 40% частки експорту
Інноваційна активність	стимулюється впровадженням нових технологій	зростання впроваджень технологічних рішень

Джерело: сформовано на основі [9; 12].

Відповідно, підвищення якості продукції стимулює зміну підходів до формування моделі аграрного підприємництва, де традиційні методи доповнюються цифровими технологіями (Smart farming, IoT, Big data), посилюється взаємодія із споживачами і партнерами, посилюється роль корпоративної соціальної відповідальності і сталого розвитку. Така інтеграція якості в модель підприємництва не лише забезпечує конкурентні переваги, а й створює платформу для довготривалого розвитку аграрного сектору за умов невизначеності і жорсткої конкуренції.

В останні роки в Україні активно впроваджуються державні ініціативи, спрямовані на модернізацію системи управління якістю в аграрному секторі. Зокрема, Уряд затвердив Стратегію розвитку сільського господарства та сільських територій на період до 2030 року, що передбачає комплексний перегляд регулювань у сфері захисту рослин, запровадження європейської моделі простежуваності продукції, а також цифровізацію адміністративних послуг у цій галузі. Важлива роль у новій системі відводиться міжнародним стандартам управління якістю, таким як ISO 9001, HACCP, які поступово

інтегруються у практику українських агропідприємств, що сприяє підвищенню якості продукції та її відповідності вимогам європейського ринку [1; 12].

Цифрові інструменти, зокрема автоматизовані системи моніторингу розширюють можливості контролю якості на всіх етапах виробництва, зберігання та реалізації аграрної продукції. Впровадження систем з QR-кодами на фітосанітарних сертифікатах забезпечує прозорість і довіру до продукції серед споживачів і партнерів. За даними урядових звітів, такі технології дозволяють скоротити час на оформлення сертифікатів і збільшити оперативність контролю за якістю, що безпосередньо впливає на зменшення втрат продукції та підвищення її конкурентоспроможності [1].

Крім того, в Україні ведеться робота з удосконалення нормативно-правової бази, що регулює питання стандартизації, сертифікації та контролю якості продукції. Запроваджуються сучасні підходи до метрологічного забезпечення та державного нагляду, що узгоджено з вимогами ЄС, що сприяє інтеграції в європейські системи продовольчої безпеки і якості [13]. Саме тому інноваційні методи управління якістю стають не лише внутрішньою потребою підприємств, а й передумовою для доступу до міжнародних ринків збуту, сприяють залученню інвестицій та розвитку експортного потенціалу [14].

Отже, механізми управління якістю в агросекторі України в умовах економічної трансформації базуються на комплексній інтеграції міжнародних стандартів, технологічних інновацій, цифровізації адміністративних процедур та державної підтримки, що разом формують сприятливе середовище для сталого розвитку аграрного підприємництва та підвищення якості аграрної продукції. З огляду на це, подальший розвиток і вдосконалення систем управління мають бути спрямовані не лише на забезпечення відповідності стандартам, а й на активне впровадження інноваційних технологій та удосконалення нормативно-правової бази.

Зазначимо, що обґрунтування стратегічних напрямків підвищення якості аграрних товарів в умовах економічної трансформації України базується на врахуванні сучасних викликів агросектору, світових тенденцій та внутрішніх ресурсів. Переходячи до нової економічної парадигми, аграрна галузь орієнтується на інтеграцію у світові продовольчі системи, що висуває підвищені вимоги до якості продукції як основи конкурентоспроможності та сталого розвитку.

Першим стратегічним напрямом є впровадження міжнародних стандартів якості, сертифікації та систем простежуваності продукції, зокрема стандартів ISO, HACCP, а також європейської моделі контролю та моніторингу засобів захисту рослин. Це створює передумови для виходу української агропродукції на європейські та світові ринки, суттєво розширюючи географію збуту. Стратегічне планування Міністерства аграрної політики України на 2025 рік підтверджує, що одним із пріоритетів є підвищення стандартів якості з одночасним зміцненням продовольчої безпеки країни.

Другий напрямок зосереджений на інноваційному оновленні технологічної бази, що включає використання систем точного землеробства, цифрових платформ моніторингу агроекологічних показників та автоматизації процесів виробництва і контролю якості. Сучасні технології, зокрема IoT, big data та штучний інтелект, оптимізують використання ресурсів і мінімізують ризики втрат продукції, підвищуючи її якість.

Третій напрямок орієнтований на розвиток систем підтримки малого і середнього агробізнесу через програми фінансування, податкові пільги та навчання менеджменту якості. Це сприяє збільшенню числа виробників, здатних дотримуватися високих стандартів якості та впроваджувати інновації, що особливо актуально для регіонального розвитку, зокрема в складних соціально-економічних умовах.

Четвертий стратегічний напрямок передбачає посилення державного контролю та удосконалення нормативного регулювання у сфері якості

агропродукції. Сучасні системи фітосанітарного нагляду, лабораторного контролю та сертифікації мають бути гармонізовані з європейськими стандартами, що знизить бар'єри для експорту та забезпечить внутрішній ринок якісною продукцією.

Об'єднання цих напрямків у єдину стратегію стане запорукою формування сучасної інноваційної моделі аграрного підприємництва, яка буде конкурентоспроможною, адаптивною до глобальних викликів і стійкою до внутрішніх змін. Такий підхід забезпечить довгострокове підвищення якості агропродукції, що є пріоритетною інвестицією у розвиток аграрного сектору України і посилення його позицій на міжнародній арені.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Якість аграрних товарів визначається складним комплексом природно-кліматичних, технологічних, інвестиційних та соціально-економічних факторів, які взаємодіють і суттєво впливають на конкурентоспроможність аграрного бізнесу на національному і міжнародному рівнях. Сучасна модель аграрного підприємництва формується в умовах економічної трансформації й інновацій, де якість продукції виступає вагомим чинником, що підвищує репутацію, довіру споживачів і відкриває нові ринкові можливості.

Оцінка впливу якості на модель підприємництва показала, що підвищення якості сприяє зростанню обсягів реалізації, рівня цін, частки ринку, прибутковості, інвестиційної привабливості, експортоорієнтованості та інноваційної активності підприємств. Водночас інтеграція цифрових технологій та сталих практик у процес управління якістю формує конкурентні переваги та забезпечує адаптивність агробізнесу до сучасних викликів.

Управління якістю традиційно базується на імплементації міжнародних стандартів (ISO, HACCP), цифровізації контролю, а також удосконаленні нормативно-правової бази. Важливо й надалі розвивати ці механізми, концентруючи увагу на інноваціях, підтримці малого й середнього бізнесу, а

також на посиленні державного контролю. Це створить умови для стабільного підвищення якості продукції, що відповідає вимогам світових ринків і сприяє інтеграції України в глобальні продовольчі системи.

Перспективи подальших досліджень полягають у глибшому вивченні інтеграції цифрових технологій і smart-рішень у системи управління якістю, а також розробці механізмів адаптації аграрного підприємництва до змін клімату й геополітичних викликів.

Література

1. Liga Zakon. Проблеми та перспективи аграрної галузі в 2025 році: інтерв'ю Міністра аграрної політики та продовольства. 2024. URL: https://biz.ligazakon.net/interview/232400_problemi-ta-perspektivi-agrarno-galuz-v-2025-rots-ntervyu-mnstra-agrarno-poltiki-ta-prodovolstva (дата звернення: 29.11.2025).
2. Гончарук І. В., Томашук І. В. Вплив інноваційних процесів на підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2023. № 1. (63). С. 30-47. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2023-1-3> (дата звернення: 05.11.2025).
3. Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З., Гамерська І. С. Управління конкурентоспроможністю сільськогосподарської продукції в умовах європейської інтеграції України. Економіка та суспільство. 2023. № 56.
4. Грищук А. М. Інноваційні перетворення в АПК України: проблеми та перспективи. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 18. С. 115-121. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-17> (дата звернення: 11.10.2025).
5. Кваша С., Павленко О., Вакуленко В. Конкурентоспроможність української аграрної продукції на зовнішніх ринках. *Економіка та суспільство*. 2024. (68). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-198> (дата звернення: 11.09.2025).

6. Манжос М. М., Томашук І. В. Основні тенденції виробництва продукції рослинництва в Україні: прогнози та перспективи. *Таврійський науковий вісник* № 138. URL: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.138.13> (дата звернення: 15.10.2025).
7. Олійник Є. О., Олійник А. С., Пилипченко О. Г., Пугін О. С. Управління якістю продукції: сутність, принципи, основні підходи. *Агросвіт*. 2019. № 23. С. 79-86. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.23.79
8. Попадинець Н. М. Конкурентоспроможність продукції аграрного сектору на внутрішньому та зовнішньому ринках. URL: <https://ird.gov.ua/irds/molvch20150261330.pdf> (дата звернення: 29.11.2025).
9. Скорик М., Мужайло Р. Модель сталого розвитку агробізнесу: синергія циркулярності, ESG-стандартів і соціального партнерства. *Український економічний часопис*. 2025. (9). 136-142. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-9-23>. (дата звернення: 15.10.2025).
10. Сливінська О. Б., Боднар О. В. Конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції. *Приазовський економічний вісник*. 2019. №3 (14). С. 96-99
11. Строченко Н. І. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: сутність та напрямки зміцнення. *Таврійський науковий вісник*. 2024. №19. С. 114-121.
12. Томашук І. В. Модернізація аграрної галузі через сталу інтеграцію інноваційних рішень. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2025 р. № 2 (136). URL: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-2-6> (дата звернення: 05.11.2025).
13. Філіппов А. Які системні проблеми заважають євроінтеграції агросектору України. *Європейська правда*. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/11/12/7224713/> (дата звернення: 29.11.2025).

14. Царенко О. М. Руденко О. М. Управління якістю агропромислової продукції: навч. посібник. Суми: ВТД "Університетська книга". 2006. 431 с.

References

1. Liga Zakon (2025), "Problems and Prospects of the Agrarian Sector in 2025: Interview with the Minister of Agrarian Policy and Food", available at: https://biz.ligazakon.net/interview/232400_problemi-ta-perspektivi-agrarno-galuz-v-2025-rots-ntervyu-mnstra-agrarno-poltiki-ta-prodovolstva (Accessed 29.11.2025).
2. Honcharuk, I.V. and Tomashuk, I.V. (2023), "Influence of innovation processes on increasing the competitiveness of agricultural enterprises", *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktual'ni pytannia nauky i praktyky*, vol. 1, no 63, pp. 30-47. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2023-1-3>.
3. Hryn'ko, T.V. Hviniashvili, T.Z. and Hamers'ka, I.S. (2023), "Management of the competitiveness of agricultural products in the context of Ukraine's European integration", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 56.
4. Hryschuk, A.M. (2018), "Innovative transformations in the agro-industrial complex of Ukraine: problems and prospects", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 18, pp. 115-121. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-17>.
5. Kvasha, S. Pavlenko, O. and Vakulenko, V. (2024), "Competitiveness of Ukrainian agricultural products in foreign markets", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-198>.
6. Manzhos, M.M. and Tomashuk, I.V. (2024), "Main trends in crop production in Ukraine: forecasts and prospects", *Tavrijs'kyj naukovyj visnyk*, vol. 138. <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.138.13>.
7. Oliinyk, Ye. Oliinyk, A. Pylypchenko, O. and Pugin, O. (2019), "Product quality management: essence, principles, basic approaches", *Agrosvit*, vol. 23, pp. 79-86. DOI: [10.32702/2306-6792.2019.23.79](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.23.79)

8. Popadynets', N.M. (2015), "Competitiveness of agricultural sector products in domestic and foreign markets", available at: <https://ird.gov.ua/irds/molvch20150261330.pdf> (Accessed 29.11.2025).
9. Skoryk, M. and Muzhailo, R. (2025), "Sustainable development model of agribusiness: Synergy of circularity, ESG standards, and social partnership", *Ukrainian Economic Journal*, vol. 9, pp. 136-142. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-9-23>.
10. Slyvins'ka, O.B. and Bodnar, O.V. (2019), "Competitiveness of agricultural products", *Pryazovs'kyj ekonomichnyj visnyk*, vol. 3 (14), pp. 96-99.
11. Strochenko, N.I. and Kovalova, O.M. (2024), "Competitiveness of agricultural enterprises: the essence and directions of strengthening", *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Ekonomika*, vol. 19, pp. 114-121.
12. Tomashuk. I.V. (2025), "Modernization of the agricultural industry through sustainable integration of innovative solutions", *Ekonomika ta pidpryemnytstvo*, vol. 2 (136). <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-2-6>.
13. Filippov, A. (2025), "What systemic problems hinder the European integration of the agricultural sector of Ukraine", *Yevropejs'ka pravda*, available at: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/11/12/7224713/> (Accessed 29.11.2025).
14. Tsarenko, O.M. and Rudenko, O.M. (2006), *Upravlinnia iakistiu ahropromyslovoi produktsii* [Quality management of agricultural products], VTD "Universytets'ka knyha", Sumy, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2025 р.